

Ad hominem

C.N.M. Renckens

Piet Borst is door de Britse koningin benoemd tot *honorary Commander of the Order of the British Empire (CBE)*. Hij krijgt deze onderscheiding 'voor zijn uitzonderlijke bijdragen aan de Britse en mondiale wetenschap, speciaal in de biochemie, de moleculaire biologie en het kankeronderzoek'.

Piet Borst was al een van de zeer weinige Nederlanders die zijn gekozen tot buitenlands lid van de Royal Society (de Engelse academie voor wetenschappen) en hij is daarin vanaf 1986 actief geweest. Van 1994 tot 2000 was hij lid van de wetenschappelijke adviesraad van het Imperial Cancer Research Fund (ICRF). Tijdens de complexe overgang van het ICRF naar Cancer Research UK heeft hij zich onderscheiden als adviseur van de directeur-generaal van die instelling, Nobelprijswinnaar Sir Paul Nurse. In de laudatie werden ook Nobelprijswinnaar Sydney Brenner en John Tooze, vice-president van de New Yorkse Rockefeller universiteit geciteerd, die Borst respectievelijk prezen als 'most distinguished scientist' en vanwege zijn 'fixed purpose and of absolute honesty, being always prepared to give time to his fellow scientists wherever in the world'.

Piet Borst (73) is emeritus hoogleraar klinische biochemie aan de Universiteit van Amsterdam en is als fulltime staf lid verbonden aan het Nederlands Kanker Instituut-Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis (NKI-AVL) in Amsterdam, waar hij tot 1999 wetenschappelijk directeur en voorzitter van de Raad van Bestuur was. Met zijn medewerkers doet hij biochemisch onderzoek aan kankercellen en parasieten. In kankercellen onderzoekt hij hoe tumoren ongevoelig worden voor chemotherapie; in parasieten zoals trypanosomen (de slaapziekteverwekker) onderzoekt hij de functie van de nieuwe DNA-base J, die door Borst en medewerkers in parasieten is ontdekt.

De Britse ambassadeur Lyn Parker reikte Borst op woensdag 18 april 2007 de CBE onderscheiding uit in zijn ambtswoning in Den Haag.

Piet Borst, die sinds zijn 65ste jaar gewoon fulltime doorwerkt in het NKI en sinds 1999 ook bekendheid verwierf met zijn heldere columns in *NRC Handelsblad*, grossiert in lidmaatschappen van eminente gezelschappen, wetenschappelijke prijzen en is een 'highly cited scientist' volgens alle geldende criteria. In 1999 ook al benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, is Borst ook al vele jaren lid van onze Vereniging en maakt hij deel uit van de redactieraad van het *NTtdK*. Over de uitspraak

Piet Borst en
Lyn Parker, Brits
ambassadeur in
Nederland

van het Gerechtshof Amsterdams in de zaak-Sickesz schreef hij een glashelder opiniestuk in *NRC Handelsblad*, dat velen de ogen heeft geopend en dat tot veel begrip voor onze Vereniging en de aanmelding van nieuwe leden heeft bijgedragen.

Zijn stijl van schrijven (en praten overigens ook) is zodanig dat maar weinigen (zoals Moerman-aanhangers of homeopaten, die van hun gezond niet afweten) de moed hebben hem tegen te spreken en doet sterk denken aan de wijze waarop Claude Bernard in 1865 zijn introductie in de grondslagen van de fysiologie formuleerde: als een docent, schijnbaar arrogant, maar wel gebaseerd op superieur inzicht en overwicht. Hij leve lang.

De Orde van het Britse Rijk (*The Most Excellent Order of the British Empire*) is een Britse ridderorde, in 1917 in het leven geroepen door koning George V. De Orde werd in eerste instantie opgericht om Britse burgers te eren die zich tijdens de Eerste Wereldoorlog voor de koning en het rijk hadden ingezet. Tegenwoordig kunnen ook inwoners van andere landen deze onderscheiding ontvangen voor bijzondere bijdragen of diensten aan de Britse maatschappij.

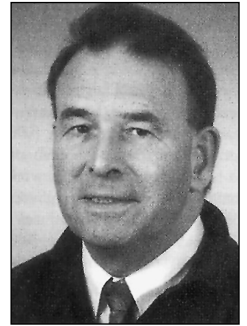
Nederlandsche Internisten Vereniging roeyert lid Dankmeijer • De *Nieuwsbrief NIV* van juli 2007 bevatte een korte mededeling: dr. H.F. Dankmeijer is geroyeerd als lid. Deze melding kwam ongeveer zesenehalf jaar nadat zich te zijnen huizen in Hilversum

de volgende scène had afgespeeld: 'In de vroege avond van 25 oktober 2000 vindt er in Hilversum een spoedberaad plaats ten huize van dr. H.F. Dankmeijer, een internist met een levendige belangstelling voor het alternatieve. Medicijnen voorschrijven doet hij in samenwerking met een vaste paragnost 'die dwars door de mensen heen kijkt' en aan Dankmeijer doorgeeft of hij al dan niet een goed gevoel krijgt bij een voorgeschreven medicijn. Aanwezig zijn Sylvia Millecam en haar partner, de vaste paragnost, de zouttherapeut Boegem die Sylvia een dagelijkse dosis van zeven gram keukenzout heeft laten slikken, dr. Dankmeijer en natuurlijk Sylvia's boze fee, het genezende medium Jomanda. De knobbel in Sylvia's borst is van een centimeter uitgegroeid tot tien centimeter en intussen is er ook een aderontsteking bijgekomen. Wat nu? "Je moet Hirudoïdzalf voorschrijven", zegt de zouttherapeut tegen Dankmeijer. "Gewoon een chemisch middel. Het werkt perfect". Dit is tegen het zere been van Jomanda: "Ho, ho, wacht even, we willen dit wel op een natuurlijke wijze bestrijden." Terwijl Jomanda contact zoekt met gene zijde en Sylvia gespannen toekijkt, somt Dankmeijer de natuurlijke middelen op die tegen een aderontsteking zouden kunnen werken. Het eerste middel is niks. Het tweede middel? Nee. Bij het vierde natuurmedicijn zegt Jomanda: "Dit is het middel, dat zijn korreltjes en als je die neemt komt alles goed." En Dr. Dankmeijer, een geregistreerde internist, schrijft braaf het door Jomanda aangeraden middel voor.' (Feiten ontleend aan het IGZ-rapport over de dood van Millecam).

Dankmeijer, die ooit begon als gepromoveerd internist en diabetesdeskundige – hij schreef daarover enkele boekjes, meerdere artikelen en was enige tijd medische adviseur van de Diabetes Vereniging -, raakte al vroeg in zijn carrière in alternatief vaarwater en werd daarom uit de maatschappen en vakgroepen waarin hij werkte, verstoten. Daarop begon hij voor zich zelf en schoolde zich bij in fytotherapie, orthomoleculaire geneeskunde, infraschalltherapie (bloedvatenreiniging), acupunctuur, ayurveda, homeopathie, metamorfosemassage et cetera. In 1989 startte hij met internist Storm in Bilthoven het Centrum voor Behandeling Diabetespatiënten. Hij werd daar in 1996 ontslagen en de Utrechtse inspecteur Remmen sprak over een 'wonderlijke mix van alternatieve geneeswijzen, waarvan een aantal ronduit gevaarlijk is.' Hij was lid van de Artsenvereniging tot Bevordering van de Natuurgeneeskunde (ABNG) en was spreker op de door wijlen Van der Lugt georganiseerde con-

ferenties over 'The hospital as a temple' (1995 en 1996) en ook op een mede door de NVOG geaccrediteerde cursus in 2000 'Fytotherapeutica in de menopauze: nieuwe uitdagingen voor de therapie', te Kaatsheuvel. In 2000 raakte hij betrokken bij de behandeling van Millecam.

Dankmeijer,
fytotherapeut

In oktober 2001 richtte de VtdK zich in een schrijven tot het NIV-bestuur met de vraag of Dankmeijers activiteiten verenigbaar waren met het NIV-lidmaatschap. Dit bleek moeiteloos het geval te zijn en hij bleef lid. Kwaliteitsvisitaties gingen kennelijk aan hem voorbij. Met enige regelmaat trad hij ook op als de 'internist Dankmeijer' bij beroepszaken inzake de WAO, vooral als het lijdens betrof met aandoeningen als ME of fibromyalgie. Met de chemicus, orthomoleculair therapeut en ex-Moerman-aanhanger dr. E.F. Vogelaar was hij actief in Medisch Centrum Rhijnauwen, waar men 'Gedegen Diabetesbegeleiding met diepe inzichten' bood. 'De kans voor diabetespatiënten om binnen het nieuwe zorgstelsel een diagnose behandel combinatie te ondergaan in het midden van het land', aldus de website van het Centrum. Vindingrijkheid kan men Dankmeijer niet ontzeggen, want op zijn naam staat veel meer fraais. Op zijn adres in postcodegebied 1215 RP te Hilversum treft men, blijkens de opgave van de gemeente, drie bedrijven aan: HF Dankmeijer B.V., de Stichting Klinische Evaluatie Fytotherapie en de Stichting Voorlichting en Scholing Suikerstofwisselingsziekten. In december 2004 attendeerden wij het bestuur van de NIV nogmaals op Dankmeijer, omdat zijn rol bij de tragische 'zelfmoord op afbetaling' van Millecam breeduit bekend was gemaakt door de IGZ, terwijl ook zijn vaste paragnost John Schoorl in opspraak was geraakt na een *Volkskrant*-artikel. Wij voorspelden de NIV dat hun lid binnenkort vermoedelijk in een weinig flatteus licht zou komen te staan bij het medisch tuchtcollege en herinnerden de NIV aan zijn zelfopgelegde missie: 'De Nederlandsche Internisten Vereeniging, opgericht

in 1931, is de wetenschap-pelijke vereniging voor internisten en internisten in opleiding en als zodanig aanspreekpunt voor alle beroepsinhouddelijke en maatschappelijke aangelegenheden het specialisme Interne Geneeskunde betreffend.' Wij ontvingen van de NIV geen reactie. Onze voorspelling uit 2004 kwam natuurlijk uit: door het regionaal tuchtcollege werd Dankmeijer in 2006 voor een half jaar geschorst. In hoger beroep (2007) schorste het Centraal Medisch Tuchtcollege hem uit zijn beroep en noemde hem een 'gevaar voor de volksgezondheid'. Als dat vonnis iets milder zou zijn uitgevallen dan was Dankmeijer ongetwijfeld tot op de dag van vandaag lid van de NIV gebleven. Een echt aanspreekpunt, die NIV.

Jelle Veeman (1922-2007) • Genêzer Veeman ferstoarn, zo luidde het bericht op 7 juni 2007 op de website van Radio Fryslan, om verder te gaan met: 'Alternatyf genêzer Jelle Veeman (84) fan It Hearrenfean is ferstoarn. Veeman hie grutte lanlik bekendheid as paragnost en auraloach. Mei oaren hie er in praktyk op It Hearrenfean. Hy behannele net allinnich minsken, hat ek tal fan boeken skreaun en joech lêzings. Veeman stie yn in de top 20 fan 'Kwaksalvers fan de ieu'. De list is yn 2000 opsteld troch de Vereniging tegen Kwakzalverij.' Tijdens de bekendmaking van de twintig Grootste Kwakzalvers van de Twintigste Eeuw kondigen wij Veeman destijds als volgt aan: 'Op de twintigste plaats komt binnen de Friese paranormale genezer Jelle Veeman, die geboren in 1922 sinds 1945 praktiseert als auroloog, astroloog, homeopaat, alchemist, magnetiseur etc. Hij heeft zich meer dan 50 jaar een goede broodwinning kunnen verwerven en werd bekend door zijn eigen productielijn van auramiddelen, waarin hij o.a. transpiratievocht, haren, nagels, oorsmeer, speeksel, oogvocht, urine, mannelijk zaad en menstruatiebloed verwerkt.'

Met het heengaan van Jelle Veeman is opnieuw een kwakzalver van het met uitsterven bedreigde klassieke type verscheiden: helderziend, paragnost, auraloog, bijgestaan door grote artsen uit vroeger eeuwen tot in de Egyptische tijd en reeds als kind bewust geworden van zijn paranormale begaafdheid. Na de oorlog verkeerde hij in de esoterische kring rond Greet Hofmans en daarover werd hij in 1996 geïnterviewd door *Onkruid*. In dat blad draait het om theosofie, mystiek christendom, pacifisme en vegetarisme.

Jelle Veeman in 1996: 'We hadden de gewoonte om vaak door de bossen te lopen. Dat hoort

bij een gezonde leefwijze. We liepen dan in een rij achter elkaar aan. Er was geen muziek. Zij liep altijd voorop. Er kwamen ook wel eens personen, laat ik het voorzichtig formuleren, uit de omgeving van Het Loo. Dat waren deftige mensen die zeer geïnteresseerd waren in esoterische wetenschappen. Volgens mij bespraken ze dat weer op het hof.' En vervolgens: 'In het begin vond ik juffrouw Hofmans een heel lieve dame. Wij vereerden haar. Als ik terugkwam van een weekeindje Hofmans, dan wás ik Hofmans. Dan dacht ik: zo is het en anders niet. Langzamerhand begon ik er achter te komen dat sommige dingen toch anders lagen. Ze was aardig, ze had een goed karakter, maar ze was ook zeer imponerend. Je moest niet het lef hebben haar tegen te spreken. Dat leidde onherroepelijk tot conflicten, want er zaten wel meer eigenzinnige mensen in onze groep. Ze had ook goede kanten. Het was beslist geen boosaardige vrouw, ze had een hoogstaand karakter. Behalve dan die ene trek, die arrogantie in het spirituele. Alleen zij wist het.'

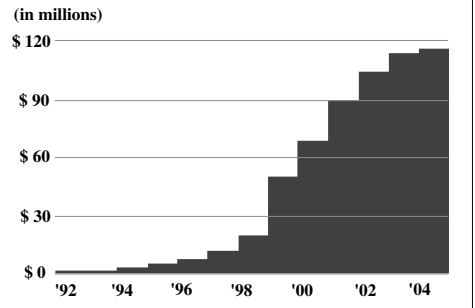
Dit leidde uiteindelijk tot een breuk en Veeman begon een eigen praktijk als genezer en helderziende in Heerenveen. Eerst in zijn Auralogisch Centrum en vanaf 1985 in het Medisch Centrum voor Natuurgeneeswijze (MCNA), waarin Veeman tot aan zijn dood samenwerkte met de arts Dick Nicolai, die aan homeopathie, fytotherapie, medische astrologie en neuraaltherapie doet, en met de arts-acupuncturist Arjen Keesman, die ook irisoscopie, kleurenpuntuur en astrologie doet en die niet alleen lid is van de ABNG, maar ook nog van de NAAV. De website vermeldt vol trots dat de ABNG erkend wordt door alle ziektekostenverzekeringen. Behalve deze twee artsen zijn er nog drie therapeuten verbonden aan het nu verweesde Centrum, een magnetiseur, een reflextherapeute en de kleurentherapeute Ingrid Veeman. Paranormale begaafdheid kan kennelijk familiair overerven, hoewel het gen nog niet gevonden is. De website van het MCNA meldde na Veemans dood: 'Woensdag 6 juni 2007 is hij overleden na een vol leven, waarin hij gedaan heeft wat hij moest doen. Hij was de grondlegger van het MCNA. Vanuit zijn begaafdheid gaf hij ons inspiratie en inzicht in de diepere relatie tussen mens en kosmos. We dragen hem een warm hart toe en we weten dat hij altijd bij ons zal zijn.'

Voor nadere details over het leven van Jelle Veeman zij verwezen naar de uitgave *Genezen is het woord niet*. Nog altijd leverbaar bij de stichting Skepsis te Utrecht. Hij ruste in vrede,

hetgeen hier geen vrome wens hoeft te zijn: hij is nu immers in een wereld waarin hij al zo menigmaal inzage had tijdens zijn leven.

Stephen E. Straus (1947-2007) • Stephen Straus was een viroloog-immunoloog met een goede staat van dienst toen hij in 1999 de leiding op zich nam van het Amerikaanse National Center of Complementary and Alternative Medicine (NCCAM), dat deel uitmaakt van het gerenommeerde NIH in Bethesda. Straus (60) overleed 14 mei 2007 aan de gevolgen van een hersentumor. Het NCCAM - de opvolger van het Office of Alternative Medicine - was opgericht in oktober 1998 en werd tot Straus' aantreden gedomineerd door kwakzalvers als de homeopaat W. Jonas. Het onderzoeksbudget bedroeg in 1999 al 50 miljoen dollar. Van Straus werd verwacht dat hij het NCCAM zou omtoveren in een echt wetenschappelijk instituut. 'The American public is increasingly interested in complementary and alternative therapies, and it is critical that NIH put its scientific expertise to work to help determine which therapies are safe and effective,' zei NIH-directeur en Nobelprijswinnaar Dr. Harold Varmus bij Straus' benoeming. En: 'The appointment of Dr. Straus, with his experience in alternative therapies and his expertise in clinical evidence, will result in significant expansion of clinical research in this field. He brings to this position a clear sense of leadership, strong management and organizational expertise, and superb communications skills.' Reguliere wetenschappers verwachtten dat Straus de alternatieve claims zou onderwerpen aan gerandomiseerd dubbelblind onderzoek. Anderen vroegen zich af wat een immunoloog die al 300 artikelen had gepubliceerd, te zoeken had in die warrige sector. Straus bleek echter veel aandacht te hebben vertoond voor aandoeningen die vaak door alternatieve genezers worden behandeld, zoals ME, de ziekte van Lyme, aids en chronische post-herpetische pijn. Hij was enige tijd de favoriet van de Amerikaanse ME-patiëntenvereniging totdat hij geen virus had kunnen vinden en begon te spreken over de immunologische, neuro-endocriene en neuropsychologische aspecten van dit syndroom. Toen wendde de ME-club zich van hem af en werd hij zelfs fel aangevallen. Straus trachtte zowel alternatieven als regulieren te vriend te houden, hetgeen niet eenvoudig was. Het onderzoek dat door het NCCAM werd gesubsidieerd betrof bijvoorbeeld: gingko bilboa en dementie, haaienkraakbeen en kanker, acupunctuur en osteoartritis, Reiki voor hartrevalidatie (u weet wel: de meester stelt zijn genezingskanaal open) en tenslotte bidden op af-

NIH Funding for the Study of CAM

stand voor aids. Natuurlijk kan je daar onderzoek naar doen, maar alternatieve geneeswijzen zijn, anders dan Straus eens stelde, geen 'geneeswijzen zijn die nog wachten op wetenschappelijke bevestiging'. Het zijn geneeswijzen die nooit wetenschappelijke bevestiging zullen krijgen. Niet omdat er geen onderzoek mogelijk is maar omdat iedere reële biologische basis ontbreekt en er ook nooit zal komen. Saul Green, een voormalig hoogleraar biochemie aan het Sloan Kettering Instituut, die de werkzaamheden van het NCCAM analyseerde, beschreef in *The Scientific Review of Alternative Medicine*, dat vanaf het bestaan in 1993 tot 2000, ongeveer 110 miljoen dollar was besteed aan onderzoek. De subsidies hadden tot dan toe geen enkel onderzoek opgeleverd dat de zinvolheid of zinloosheid van welke alternatieve methode dan ook aantoonde. Publicaties in *peer reviewed* tijdschriften zijn vrijwel geheel uitgebleven. Wallace Sampson, de hoofdredacteur van het hier boven genoemde blad, schreef over de NCCAM in 2003: 'Spending more public money to investigate methods with negligible promise is foolish economics and even more foolish public policy'.

Straus, directeur
NCCAM

Het NCCAM is een treurig voorbeeld wat er gebeurt als de politiek het onderzoeksbeleid gaat bepalen. (In dit geval bijvoorbeeld een invloedrijk lid van het Amerikaanse congres, Tom Harkin, die last had van hooikoorts en meende daarvan genezen te zijn door bijenpollen). Straus trachtte zijn reputatie goed te houden, bijvoorbeeld door zich in 2002 tegenover parlementariërs af te vragen 'whether the mea-

sure that some are promoting do anything more than prey upon people's fears and distract them from taking more prudent steps to protect themselves.... It may not even be prudent to combine such natural products with antibiotics because of the possibility that they would interfere with proper action of the drugs.'

Toch blijft de intentie en agenda van een onderzoeker die met volle energie zoveel onderzoek naar absurditeiten subsidieert en entameert in onze ogen een vraagteken. Lees wat hij in zijn Beleidsplan 2005-2009 schreef: 'The Center has done much to assure CAM critics and cheerleaders alike that our interests are their interests - and the public's interests - to establish the evidence that a CAM practice works for the purposes that it was designed for and is safe to use, and if not, why not.'

Te mooie woorden voor een sector, die te veel gekenmerkt wordt door warhoofdigheid, bijgeloof en bedrog om als inspiratiebron te kunnen dienen voor de geneeskunde van de toekomst. Straus' interim opvolgster Ruth Kirschstein bepleitte op 22 juni voor een senaatscommissie een begroting van 121 miljoen dollar voor 2008. Dat Straus intussen moge rusten in vrede.

Barry L. Beyerstein (1946-2007) • Op 26 juni 2007 overleed geheel onverwachts de Canadese scepticus en hoogleraar psychologie Barry L. Beyerstein. Hij studeerde aan de Simon Fraser universiteit in British Columbia en aan diezelfde universiteit was hij verbonden toen hij overleed aan de gevolgen van een hartaanval. Hij was 'fellow' en lid van het uitvoerend comité van de *Skeptical Inquirer*, schrijven van talrijke sceptische boeken en artikelen, medeoprichter van de *Canadians for rational Health Policy* en redacteur van de *Scientific Review of Alternative Medicine*, dat mooie blad dat maar niet tot wasdom wil komen omdat politieke kringen opneming ervan in de *Pubmed* door de NLM blijven blokkeren. Hij schreef onder andere over grafologie, natuurgeneeskunde, zogenaamd psychische krachten, bijna-dood-ervaringen, kritisch denken en waarom mensen onzinnige dingen geloven.

Barry Beyerstein in China

Ik leerde hem kennen tijdens het ESCO-congres van september 2001 in Praag en herkende in hem een geestverwant. Hij bleek zeer goed op de hoogte van de geschiedenis van de psychosomatiek en de theorie inzake modeziekten en gaf mij waardevolle literatuurreferenties over dat onderwerp dat mijn hevige interesse genoot. Het was een zachtaardige man, die op elk internationaal skeptisch congres aanwezig was en daar steeds een of meer praatjes hield. Die praatjes liepen altijd uit, een merkwaardig trekje voor iemand die gewend is college te geven. Zijn vrienden noemden hem terecht 'een tireless defender of science'. Hij woonde enige tijd in China en bezocht dat land later opnieuw met een skeptische delegatie. Hij constateerde daar dat de waardering voor de Traditionele Chinese geneeskunde onder de gewone artsen minder groot was dan men hen officieel wilde doen geloven en integratie van beide benaderingen bleek in de praktijk niet veel voor te stellen. Hij schreef er leuk over en geïnteresseerden kunnen surfen naar <http://www.csicop.org>. In de *Skeptical Inquirer* van sept/okt 1997 schreef hij een artikel getiteld 'Why Bogus Therapies seem to work', waarin hij zich afvroeg hoe het komt dat eerlijke, intelligente mensen soms in onzinnige behandelingen geloven. Hij gaf tien verklaringen, die wij hier kort zullen noemen.

1. Herstel door natuurlijk beloop
2. Veel ziekten hebben een cyclisch verloop
3. Spontane remissies
4. Placebo effecten
5. Sommige verdwenen symptomen waren psychosomatisch van aard
6. Symptoomverdwijning betekent nog geen genezing
7. Sommige patiënten schrijven hun herstel toe aan een alternatieve therapie, maar worden tegelijkertijd ook regulier behandeld.
8. De diagnose was onjuist gesteld (door dokter of de patiënt zelf)
9. Afgeleide voordelen door stressreductie dankzij een charismatische gezezer
10. Psychologische vertekening van de werkelijkheid, ook die van het eigen lichaam.

Barry Beyerstein liet zien dat een vriendelijk karakter en gevoel voor humor zeer goed verenigbaar zijn met een felle afkeer van kwakdenken zowel in de psychologie als in de geneeskunde. Hij zal node worden gemist. Dat hij ruste in vrede. ●